

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 27. veljače 2020.

Analiza presude

Adžić protiv Hrvatske

br. zahtjeva 22643/14

povreda čl. 8. Konvencije – pravo na poštovanje obiteljskog života

Pozitivne obveze koje države ugovornice imaju u okviru članka 8. Konvencije, podrazumijevaju da javnopravna tijela u predmetima međunarodne otmice djece postupaju učinkovito i brzo, kako to zahtijevaju standardi određeni Haškom konvencijom o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece.

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud), u vijeću od 7 sudaca, 12. ožujka 2015. godine donio je presudu kojom je utvrdio da je Republika Hrvatska podnositelju zahtjeva povrijedila pravo na poštovanje obiteljskog života.

Podnositelj zahtjeva sa suprugom i sinom živio je u Sjedinjenim Američkim Državama. U ljeto 2011. godine njegova je supruga s djetetom otputovala na odmor u Hrvatsku iz koje se nisu vratili. Supruga ga je potom e-mailom obavijestila da će ona i malodobni sin ostati u Hrvatskoj te da je protiv njega podnijela tužbu za razvod braka. Podnositelj je pokrenuo postupak za vraćanje djeteta temeljem Haške konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece (dalje u tekstu: Haška konvencija). U listopadu 2011. godine Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (dalje u tekstu: MZSS), koje je središnje tijelo za provedbu Haške konvencije u Hrvatskoj, zaprimilo je zahtjev nadležnog tijela SAD-a za vraćanje sina podnositelja zahtjeva. MZSS je taj zahtjev prosljedilo Općinskom građanskom sudu u Zagrebu.

Općinski građanski sud u Zagrebu odbio je zahtjev podnositelja za povratak djeteta rješenjem od 15. ožujka 2012. godine. Povodom žalbe podnositelja zahtjeva, Županijski sud u Zagrebu je 2. srpnja 2012. godine ukinuo prvostupanjsko rješenje. U ponovljenom postupku, prvostupanjski sud je 21. svibnja 2014. godine donio novo rješenje kojim je odbio zahtjev podnositelja za povrat djeteta. Dana 11. lipnja 2014. godine podnositelj je izjavio žalbu koju je Županijski sud u Zagrebu pravomoćnom odlukom odbio dana 22. listopada 2014. godine. Ujedno, u siječnju 2013. godine podnositelj je podnio zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku zbog prekomjernog trajanja postupka za povratak djeteta. Županijski sud u Zagrebu odbio je zahtjev utvrdivši da se dvije godine i osam mjeseci trajanja postupka za povratak djeteta temeljem Haške konvencije ne može smatrati prekomjernim, kao i da u postupku nije bilo značajnih razdoblja neaktivnosti. Ovu je odluku potvrdio i Vrhovni sud Republike Hrvatske.

Europski sud je istaknuo da u predmetima koji se tiču odnosa roditelja s njegovim djetetom postoji dužnost iznimne žurnosti u postupanju jer u protivnom postoji rizik da će sam

protek vremena *de facto* odlučiti o predmetu postupka (*Sylvester protiv Austrije*, br. 36812/97 i 40104/98, stavak 60.). Naime, kada postupak za povratak djeteta temeljem Haške konvencije predugo traje, sama činjenica da dijete za vrijeme trajanja postupka živi s roditeljem koji ga je odveo utječe na stvaranje veće povezanosti s tim roditeljem. Ta okolnost može ozbiljno narušiti mogućnost uspjeha u sporu roditelja koji traži vraćanje djeteta. Odlučivanje u razumnom roku kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Konvencije također predstavlja i dio postupovnih zahtjeva koji proizlaze iz članka 8. Konvencije (*Süß protiv Njemačke*, br. 40324/98, stavak 100., i *Strömblad protiv Švedske*, br. 3684/07, stavak 80.). Nastavno, pozitivne obveze koje se države ugovornice imaju u okviru članka 8. Konvencije u odnosu na ponovno ujedinjavanje roditelja i njihove djece moraju se tumačiti u smislu Haške konvencije. Odlučno je jesu li nadležna domaća tijela poduzela sve potrebne korake kako bi olakšala ponovno ujedinjavanje roditelja i djeteta u mjeri u kojoj se to može razumno zahtijevati u svakom pojedinom slučaju.

Primjenjujući navedena načela na ovaj predmet Europski sud je utvrdio da je podnositelj zahtjeva više od tri godine čekao pravomoćnu odluku suda o povratu djeteta, odnosno da je ista donesena tek 157 tjedna nakon podnošenja zahtjeva. Usporedi li se tako stvarno trajanje postupka s rokom od 6 tjedana koji je predviđen Haškom konvencijom, iako taj rok nije obvezan, jasno je da domaći sudovi nisu poduzeli potrebne korake koji su se od njih mogli razumno očekivati u danim okolnostima. Ujedno, drugostupanjski sud je o žalbi podnositelja zahtjeva odlučio tek nakon četiri mjeseca i jedanaest dana, što je protivno mjerodavnom domaćem zakonu koji je propisivao da drugostupanjska odluka treba biti donesena u roku od 60 dana od primitka žalbe (čl. 266. Obiteljskog zakona).

Prigovore tužene države da zbog složenosti i osjetljive prirode predmeta domaći sudovi nisu mogli odlučiti u roku od 6 tjedana, Europski sud je ocijenio neprimjenjivim u ovom predmetu jer oni ne mogu objasniti toliko značajnu odgodu. Naime, nepoštivanjem roka od 6 tjedana za donošenje odluke o zahtjevu za povratak djeteta, domaći sudovi su poremetili potrebnu ravnotežu koju su trebali uspostaviti između njihove pozitivne obveze da postupaju žurno i postupovne obveze da djelotvorno ispituju navode o ozbiljnoj opasnosti od štete u slučaju povratka djeteta.

Slijedom navedenog, vrijeme koje je bilo potrebno domaćim sudovima za donošenje pravomoćnog rješenja u ovom predmetu nije zadovoljilo žurnost situacije, te su ti propusti doveli do povrede pozitivne obveze države temeljem članka 8. Konvencije.

Za utvrđenu povredu Europski sud je podnositelju dosudio pravednu naknadu u iznosu od 7.500,00 eura na ime neimovinske štete, te dodatnih 2.310,00 eura na ime troškova i izdataka.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.